

Nr 332.

Av herr **Sjöblom**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anordnande av en allmän jordbruksräkning.

Rysslands välfrejdade statsman Sergej Iuljevitj Witte, som även grundade Petersburgs polytekniska institut 1902 med inrättande av en hel fakultet för ekonomiska och sociala vetenskaper med två professurer i statistik: en för allmän teoretisk och en för ekonomisk statistik, yttrade en gång, att det egentligen icke var han, som var Rysslands finansminister, utan »herr Uroschaj» — skörden. På allt sätt understödde han också den ryska jordbruksstatistiken, så att knappast något land i världen hittills hunnit så långt i jordbruksstatistiskt hänseende som Ryssland kommit många år före världskriget, för vilken statistik även det nuvarande Ryssland hyser intresse.

Även för Sverige är jordbruket och dess avkastning av största betydelse. Förnämsta platsen i det svenska folkhushållets ekonomiska verksamhet intages av Sveriges jordbruk. Fastän sådant är förhållandet har den för jordbruket såväl för dess egna arbete som icke minst för dess förhållanden till folkhushållets övriga näringar och staten i dess helhet så betydelsefulla jordbruksstatistiken hittills icke tillgodosetts på ett jordbruksnäringens betydelse för riket något så när tillfredsställande sätt. God jordbruksstatistik har ännu icke vunnit allmänt erkännande som en oundgänglig förutsättning för framtids målmedvetet arbete för jordbrukets egen utveckling och för åstadkommande av det sunda finansväsen, varav riket har trängande behov.

Bristande insikt — icke minst inom de delar av statsförvaltningen, vilka närmaste vården om rikets jordbruksstatistiska angelägenheter tillkommer — om den goda jordbruksstatistikens grundläggande betydelse för god praktisk jordbrukspolitik och för rikets finanspolitik i allmänhet har medfört, att Sveriges jordbruksstatistiska tillstånd är synnerligen efterblivet. Tio år hava snart förflutit sedan senaste husdjursräkningen, de knappa och icke alldeles tillförlitliga uppgifterna om arealen och dess användning, som nu finnas, äro föråldrade och praktiskt taget nästan oanvändbara för deras avsedda ändamål, för att nu icke nämna att Sverige alltjämt saknar grundvalen icke endast för rationell jordbruksstatistik utan jämväl för Sveriges hela finansväsen eller god kunskap om rikets förnämsta ekonomiska tillgång, den odlingsbara jorden. Inhämtande av tillförlitlig kunskap om all i Sverige odlingsbar jord, som ännu icke brukas, är därför också något, varmed icke längre får anstå.

Riksdagen har för vart och ett av åren 1921 och 1922 anvisat ett extra reservationsanslag av 70,000 kronor för anordnande av en för år 1925 pla-

nerad jordbruksräkning. Den räkningen har ännu icke ägt rum och om den kan hållas i år, är nu beroende av riksdagens prövning. Förhållningen med utförandet av den så synnerligen välbehövliga räkningen har även medfört att det förslag till uppgifter för 1927 års jordbruksräkning, som nu föreligger, blivit så begränsat att det icke upptager många uppgifter, som knappast kunna undvaras i en god jordbruksstatistik.

Den föreslagna sammankopplingen av jordbruksräkningen med de allmänna fastighetstaxeringarna och det samtidiga inhämtandet av uppgifterna för båda dessa olika ändamål har medfört den yttersta begränsning av omfånget för och innehållet i uppgifterna för jordbruksräkningen. Huru nödvändig och i flera hänseenden eftersträvansvärd en sådan begränsning än är, får den dock icke göras så stark att räkningen icke upptager alla uppgifter, som icke få saknas i den goda jordbruksstatistiken. I Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anordnande av en allmän jordbruksräkning meddelas, att statistiska centralbyrån givetvis i främsta rummet tagit hänsyn till den svenska jordbruksstatistikens eget behov men därjämte i så stor utsträckning som möjligt till den vid mellanfolkliga lantbruksinstitutets i Rom åttonde generalförsamling 1926 antagna planen för en likformig jordbruksräkning i alla länder.¹⁾ Jordbruksräkningar i Sverige böra väl därför för framtiden icke begränsas så att de icke tillfredsställa berättigade världsanspråk i jordbruksstatistiskt hänseende. Någon underlåtenhet torde allra minst Sverige låta komma sig till last, som är den officiella statistikens fädernesland.

Medan Sverige har sin uppmärksamhet riktad på en hela världen omgripande jordbruksstatistik, som tillfölje sin omfattning förhända erhåller ett mera begränsat innehåll, bör denna icke alldeles undandragas de Sverige närmast belägna länderna. I alla Nordens riken är jordbruket av stor betydelse och arbetas på dess vidare utveckling. För Sverige är det av vikt att följa utvecklingen i de nordiska grannländerna likaväl som att på alla sätt underlätta samma länders strävanden att lära känna och följa våra jordbruksförhållanden. Härför är även större jämförbarhet mellan de nordiska ländernas olika jordbruksstatistik behövlig. Det som tarvas för sådan jämförbarhet hava även jordbruksräkningarna att tillgodose.

Jordbruksräkningarnas liksom den övriga jordbruksstatistikens betydelse för det egna landet, för våra grannländer och för hela världen är sådan att icke något får underlåtas för att Sverige även i jordbruksstatistiskt hänseende helt fyller berättigade anspråk. Kunna dessa icke fullt tillgodoses genom en med fastighetstaxeringarna sammankopplad jordbruksräkning, må denna utföras självständigt.

Bland uppgifter, som enligt mitt förmenande icke få saknas i en god jordbruksstatistik, äro bland annat att först nämna uppgifter om

- 1) använt utsäde,

¹⁾ Ernst Höijer, Jordbruksräkning i alla länder år 1930. Nordisk Statistisk Tidskrift 3, 527 ff.

2) kornas fördelning efter ras på svartbrokig, låglandsboskap, ayrshireras, R. S. B., rödkullig svensk boskap, fjällras, övriga raser samt djur av blandad ras,

3) antalet kor, som användas som dragare,

4) antalet föl, kalvar, lamm och grisar, som fötts vid egendomen under loppet av de senast före räkningen förflutna tolv månaderna,

5) antalet under sistnämnda tid slaktade djur, fördelade på hästar, oxar, tjurar, kor, ungnöt, gödkalvar, spädkalvar, baggar, tackor, lamm, fargaltar, modersuggor, gödsvin och grisar med uppgivande av slaktplats: i hemmet, i under medicinalstyrelsens uppsikt stående slakthus och slakterier, eller i andra utom hemmet belägna slakterier, samt

6) antalet körsbärs- och plommonträd.

Med åberopande av det ovan anförda får jag hemställa,

att riksdagen behagade bifalla det förslag till anordnande av en allmän jordbruksräkning, som innehålles i Kungl. Maj:ts proposition nr 216 av den 4 mars 1927, samt att bland uppgifterna i den närmaste jordbruksräkningen upptagas även de av mig här ovan nämnda uppgifterna rörande utsäde, kornas rasfördelning och deras användning som dragare, födelser och slakt av vissa husdjur samt stenfruktsträd.

Stockholm den 29 mars 1927.

Per Henning Sjöblom.